

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2585/2023.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.548/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Kiss D. Csaba egyéni ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Debreceni Törvényszék 101.K.700.974/2022/30. számú ítélete és a Kúria Kfv.III.37.548/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a Kormány az egyes közlekedésfejlesztési projektekkel összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról és az eljáró hatóságok kijelöléséről szóló 345/2012. (XII. 6.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésében és az 1. melléklet 1.3. cím 1.3.58. pontjában, valamint a 2. mellékletében nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházással összefüggő üggyé nyilvánította a Nyíregyháza, Nagykörút Állomás tér és Debreceni út közötti szakasz 2×2 sávós keresztmetszetre történő fejlesztését és az ezzel összefüggő közigazgatási hatósági eljárásokat.
- [3] Az Építési és Közlekedési Minisztérium kérelmére a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: kormányhivatal) SZ/152/02151-6/2022. számú határozatában az indítványozó tulajdonában álló, 76 m² nagyságú „kivett bolt” nyilvántartású ingatlan teljes területét a Nyíregyháza, Nagykörút Állomás tér és Debreceni út közötti szakasz 2×2 sávós keresztmetszetre történő fejlesztése közérdekű cél megvalósítása érdekében 21 429 620 forint kártalanítás mellett a Magyar Állam javára kisajátította.

- [4] 1.2. A határozattal szemben az indítványozó terjesztett elő keresetet, melyben eljárási és anyagi jogi jogszabálysértésre hivatkozással elsődlegesen a határozat megváltoztatását, a kártalanítási összeg 31 429 620 forintra emelését; másodlagosan a határozat megsemmisítését és a kormányhivatal új eljárásra kötelezését kérte. A kisajátítás jogalapját nem kifogásolta.
- [5] Az elsőfokon eljáró Debreceni Törvényszék a 101.K.700.974/2022/30. számú ítéletében a keresetet elutasította. Indokolásában kifejtette, hogy a kártalanítás mértékének megítélése kérdésében a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 80. § (1) bekezdése alapján a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértőt alkalmazta. A szakértő a perben a szakvéleményét kiegészítette, a felperes kérdéseit megválaszolta, a kiegészítés következtében a szakvélemény megalapozottsága és helyessége tekintetében nem merült fel kétség. A bíróság a felperes által csatolt magánszakértői véleményt, valamint további ingatlanforgalmi, illetve pénzügyi szakértő bevonását szükségtelennek ítélte.
- [6] 1.3. Az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, melyben a kártalanítás megállapításának szabályszerűségét vitatta, mivel a kártalanítás a 2021. évi árszinten került megállapításra, figyelmen kívül hagyva az időmúlást és az inflációt, továbbá azt a tényt, hogy az indítványozó az ingatlanban több évtizedig folytatott gazdasági tevékenységét szüneteltetni kényszerül. Véleménye szerint a megállapított kártalanítás nem felel meg a teljes kártalanítás követelményének. Az elsőfokú bíróság ítélete jogszabálysértő, az ítéleti tényállás hiányos, a bíróság a bizonyítékokat iratellenesen értékelte és nem indokolta meg miért nem vette figyelembe a csatolt magánszakértői véleményt és miért nem rendelt ki tőke- és pénzügyi szakértőt.
- [7] A Kúria a Kfv.III.37.548/2023/2. számú végzésében a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta, mivel mérlegelése eredményeként az abban megjelölt kérdésekben felülvizsgálatra okot adó körülményt nem észlelt.
- [8] 2. Az eredetileg benyújtott, majd hiánypótlási felhívásra kiegészített alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Debreceni Törvényszék 101.K.700.974/2022/30. számú ítélete és a Kúria Kfv.III.37.548/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte az Alaptörvény XIII. cikke, a XXIV. cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (1) bekezdése és a 28. cikk sérelme miatt. Érvelése szerint a tisztességes eljáráshoz való alapjoga sérült amiatt, mert az eljáró hatóság és bíróságok nem biztosították számára a bizonyítást, mellőzték a bizonyítási indítványait. A bíróságok továbbá nem tettek eleget az indokolási kötelezettségüknek, különösen a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium Kisajátítási Joggyakorlat-elemző Csoport 2014.El.II.F.1/7. számú összefoglaló véleményében a gazdasági tevékenység esetére javasolt könyvszakértői, illetve pénzügyi, tőkepiaci szakértő alkalmazására tett indítványa mellőzése indokait

illetően. Kiemelte, hogy a kisajátítással nem csupán a tulajdonát, hanem a munkáját is elveszítette. Az indítványozó hangsúlyozta, alkotmányjogi panasa kifejezetten és csak arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, a határozatok olyan eljárásban születtek meg, melyben sérültek az alkotmányos alapjogai.

- [9] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt döntení kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panasz akkor fogadható be, ha az megfelel a törvényben előírt követelményeknek, különösen az Abtv. 26-27. és 29-31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. §(1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a) – f)* pontjaiban foglalt kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (3) bekezdés értelmében a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] 3.1. Az alkotmányjogi panasz a törvényi feltételeknek az alábbiak szerint felel meg:
- [11] Az indítványozó által 2023. október 4. napján kézhez vett kúriai ítélet ellen 2023. november 23. napján az elsőfokú bírósághoz benyújtott alkotmányjogi panasz – az Abtv. 30. § (1) bekezdésére és az Ügyrend 28. § (1) bekezdésére figyelemmel – határidőben érkezett. Ugyancsak határidőben érkezett a 2024. január 29. napján átvett hiánypótlási felhívásra 2024. február 9. napján benyújtott kiegészített alkotmányjogi panasz.
- [12] A jogi képviselő a meghatalmazását csatolta.
- [13] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz. Tartalmazza: *a)* a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); *b)* az eljárás megindításának indokait (az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvényben védett tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz fűződő jogait sértették a támadott hatósági és bírósági eljárásokban hozott határozatok, melyek következtében sérült a tulajdonhoz való joga is); *c)* az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést (a Debreceni Törvényszék 101.K.700.974/2022/30. számú ítélete és a Kúria Kfv.III.37.548/2023/2. számú végzése); *d)* az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Alaptörvény XIII. cikk, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés és 28. cikk]; *e)* indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel; valamint *f)* kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntést.
- [14] Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.

- [15] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtására az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll, tekintettel arra, hogy az alapügy felperese volt.
- [16] 3.2. A Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúria olyan döntése, amelyben megállapítja, hogy felülvizsgálati eljárásra nincs lehetőség, az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti, a bírósági eljárást befejező egyéb döntés, ezért alkotmányjogi panasszal támadható. A jelen ügyben tehát a Kúria végzésével szemben helye volt alkotmányjogi panasz előterjesztésének {lásd: 3035/2024. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]}. Ugyanakkor mivel a Kúria a támadott végzését mérlegelési jogkörben hozta, ezért az Ügyrend 32. § (5) bekezdése alapján az alapügyben hozott bírói döntésre is kiterjedt az Alkotmánybíróság vizsgálata {lásd: 3095/2024. (II. 29.) AB végzés, Indokolás [35]}.
- [17] 3.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg továbbá, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív, az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását. A feltételek meglétének mérlegelése az Alkotmánybíróság jogkörébe tartozik {lásd: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság a kisajátításhoz kapcsolódó kártalanítást illetően kiemeli, hogy a kártalanítás összegének meghatározása alapvetően az Alkotmánybíróság hatáskörébe nem tartozó tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési kérdés. Az Alkotmánybíróság ebben a körben azt vizsgálhatja, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvényből fakadó anyagi jogi és eljárásjogi követelmények figyelembevételével határozták-e meg a kártalanítás összegét {lásd: 3368/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [31]}. A teljes kártalanítás követelménye azonban nem azt jelenti, hogy a kisajátítandó ingatlan értékét a kisajátítandó ingatlan tulajdonosa határozza meg, hanem azt az erre irányuló eljárásban, szükség szerint szakértő kirendelése útján kell meghatározni. A kisajátítási határozat kártalanítást megállapító része igazságügyi szakértői véleményen alapul, az ezt vitató fél pedig az összecszerűség körében szakértői bizonyítással támaszthatja alá álláspontját. A bíróság a közigazgatási perben szabadon dönti el, hogy milyen bizonyítást foganatosít, és az egyes bizonyítékokat miként értékeli. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket. A bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {lásd: 3119/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [15]}.

- [19] Az indítványban kifogásolt bizonyítással összefüggésben az Alkotmánybíróság először is megjegyzi, hogy az 5/2020. (I. 29.) AB határozatában vizsgálta a Kp. 80. § (1) bekezdésének a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményének bírósági eljárásban történő felhasználásának szabályait és nem találta alaptörvény-ellenesnek a Kp. azon előírását, mely szerint elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt szakértő alkalmazandó a perben, különös figyelemmel arra, hogy ez nem jelenti annak akadályát, hogy a bíróság elvégezze a közigazgatási döntés törvényességének teljes körű vizsgálatát, ideértve a támadott szakértői véleményt is {Indokolás [65]}.
- [20] Az indítványozó bizonyítási indítványának mellőzésével kapcsolatos további kifogását illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, önmagában az, ha egy bizonyítási indítványt a bíróság mérlegelési jogkörében nem teljesít, még nem teszi az egész eljárást tisztességtelenné és ezáltal alaptörvény-ellenessé. Ennek a kérdésnek a vizsgálata csak szélsőséges esetben lehet az alkotmánybírósági eljárás tárgya, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [21] Az eljárt bíróságok indokolási kötelezettségének elmulasztását sérelmező indítványi elemet illetően az Alkotmánybíróság rámutat, következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni, ugyanakkor azonban az indokolási kötelezettségből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége {lásd: 3309/2022. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [26]}. A bíróságok a döntéseiket jogszabályokra kötelesek alapítani, a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoportjának állásfoglalása nyilvánvalóan nem tekinthető jogszabálynak, azt a bíróság csak a jogszabályok értelmezéséhez veheti figyelembe, azonban döntését – különösen a jogszabályokkal szemben – arra nem alapíthatja. Abban az esetben, amennyiben a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoport állásfoglalása eltér a bíróság által valamely jogszabály értelmezése kapcsán képviselt állásponttól, a jogalkalmazás egysége biztosításának szükségessége merülhet fel, amely azonban nem az Alkotmánybíróság, hanem az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdéséből következően a Kúria feladata {lásd: 3368/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [22] A felülvizsgálati kérelem befogadása feltételei fennállását illető kifogásokkal kapcsolatban az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy ez sem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság a Kúria döntését nem bírálhatja felül {lásd: 3240/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [13]}. Jelen ügyben egyébként a Kúria a végzésében részletesen állást foglalt abban a kérdésben, hogy megítélése szerint a felülvizsgálati kérelem befogadásának törvényi feltételei miért nem teljesülnek {lásd: Kúria végzése, Indokolás [18] – [35]}.

[23] Az Alaptörvény 28. cikkében foglalt rendelkezést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {lásd: 3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]}.

[24] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény hivatkozott XIII. cikke, XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg, ekként nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem, ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)-(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. július 16.

Dr. Czine Ágnes s.k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s.k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s.k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s.k.,
alkotmánybíró